

SIKIYÖNETİM KANUNU

Kanun Numarası : 1402
Kabul Tarihi : 13/5/1971
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 15/5/1971 Sayı : 13837

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Esaslar

Sıkıyönetim ilanı:

Madde 1 – Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 124 üncü maddesi gereğince verilmiş olan Sıkıyönetim ilanı kararı ve Sıkıyönetim bölge ve süresi üzerinde yapılacak değişiklikler, İçişleri Bakanlığınca uygun görülecek araçlarla ilan olunur.

Sıkıyönetimin yürütülmesi:

Madde 2 – Sıkıyönetim altına alınan yerlerde genel güvenlik ve asayişe ilişkin zabıta kuvvetlerine ait görev ve yetkiler Sıkıyönetim Komutanlığına geçer. Zabıta kuvvetleri bütün teşkilatı ile Sıkıyönetim Komutanının emrine girer.

Sıkıyönetim bölgesindeki zabıta kuvvetleri; Sıkıyönetim hizmetlerinin yapılmasından dolayı Sıkıyönetim Komutanlığına, bu hizmetler dışında kalan hizmetlerin yürütülmesinden dolayı da adli ve idari makamlara karşı sorumludur.

Milli İstihbarat Teşkilatı Sıkıyönetim Komutanlığı ile işbirliği yapar.

Sıkıyönetim Komutanlığı, bu kanunla kendisine verilen görev ve yetkileri o yerin zabıta kuvvetleri ve tefrik edilecek askeri birlikler ile yürütür. Barışta ve zorunlu hallerde Sıkıyönetim komutanı o yer veya o yere en yakın Garnizon Komutanlarından yeteri kadar birliğin emrine verilmesini isteyebilir. Bu istek derhal yerine getirilir.

Sıkıyönetim Komutanı, bölgesi içinde gerek zabıta kuvvetlerinin ve gerekse askeri personelin görev yerlerini değiştirebilir. Hizmet gereklerini dikkate alarak zabıta kuvvetlerinde askeri personel kullanılabilir. Bu takdirde müdür seviyesindeki personel Sıkıyönetim Komutanı emrinde müşavir olarak görevlerine devam ederler.

Hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili istemler, o bölgedeki Devlet kurum ve organlarınca yerine getirilir.

Sıkıyönetim Komutanlığı emrine atanan veya görev alan bilcümle personelin, Sıkıyönetim süresince Sıkıyönetim Komutanının izni olmadıkça, istifa veya emeklilik işlemleri yürütülemez veya başka bir göreve atanması yapılamaz.

(Ek : 19/9/1980 - 2301/1 md.; Değişik : 26/10/1994 - 4045/2 md.) Sıkıyönetim komutanlarının; bölgelerinde genel güvenlik, asayiş ve kamu düzeni açısından çalışmalarını sakıncalı görülen veya hizmetleri yararlı olmayan kamu personelinin statülerine göre sıkıyönetim bölgesi dışına atanma veya sıkıyönetim bölgesi dışına atanmak üzere görevden uzaklaştırılma istemleri ilgili kurum ve organlarca derhal yerine getirilir.

(Ek : 26/10/1994 - 4045/2 md.) Sıkıyönetim komutanlarının sekizinci fıkradaki nedenlerle mahalli idarelerde çalışanların görevden uzaklaştırılması istemleri, ilgili mahalli idare yetkililerince derhal yerine getirilir. Bu suretle görevden uzaklaştırılanlar sıkıyönetim bölgesi dışındaki mahalli idarelerde görev ve iş bulmaları ve bu idarelerin ilgili görev ve iş almayı istemeleri halinde, mahalli idare yetkililerince görevden uzaklaştırma kararı derhal kaldırılır ve bunların atamaları öncelikle yapılır.

(Ek : 26/10/1994 - 4045/2 md.) Görevden uzaklaştırılanların aylık ve ödemeleri hakkında ilgili olduğu mevzuat hükümleri uygulanır.

Görev ve yetki:

Madde 3 – **(Değişik : 15/5/1973 - 1728/1 md.)**

(Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.) Sıkıyönetim Komutanı; Sıkıyönetim bölgesinde genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak ve sağlamakla görevlidir. Ayrıca, gerektiği hallerde aşağıda yazılı tedbirleri almaya yetkilidir.

a) Konutları ve her türlü dernek, siyasi parti, sendika, kulüp gibi teşekküllere ait binaları, işyerleri ile özel ve tüzel kişilikleri haiz (Özerk müesseseler dahil) müesseseler ve

bunlara ait müştemilat ve her türlü kapalı ve açık yerleri mektup, telgraf ve sair mersuleleri ve kişilerin üzerlerini herhangi bir müracaat, talep ve karara lüzum olmaksızın aramak ve bunlardan sübut vasıtaları olan yahut zor alıma tabi bulunan eşyayı zaptetmek;

b) Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun yayımları dahil olmak üzere telefon, telsiz, radyo, televizyon gibi her çeşit araçlarla yapılan yayım ve haberleşmeye sansür koymak, kayıtlamak veya durdurmak ve hizmetin gerektirdiği ahvalde bunlardan öncelikle faydalanmak;

c) **(Değişik : 28/12/1982 - 2766/2 md.)** Söz, yazı, resim, film ve sesle yapılan her türlü yayım, haberleşme, mektup, telgraf vesair mersuleleri kontrol etmek; gazete, dergi kitap ve diğer yayınların basımını, yayımını, dağıtımını, birden fazla sayıda bulundurulmasını veya taşınmasını veya sıkıyönetim bölgesine sokulmasını yasaklamak veya sansür koymak; sıkıyönetim komutanlığınca basımı, yayımı ve dağıtılması yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş, bildiri, pankart, plak, bant gibi bilcümle evrakı, yayım ve haberleşme araçlarını toplatmak; bunları basan matbaaları, plak ve bant yapım yerlerini kapatmak, müsaderesine karar verilmemekle birlikte, sıkıyönetim komutanlıklarınca sahiplerine iadesinde sakınca görülenlerin imhası için gerekli önlemleri almak; yayına yeni girecek gazete ve dergilerin çıkarılmasını izne bağlamak;

d) **(Değişik : 3/6/1983 - 2836/1 md.)** Kamu düzeni, Devlet kuvvetleri, kişi hürriyeti, kamu selameti aleyhine işlenen cürümlerle, adam öldürmek veya kişilere karşı müessir fiilde bulunmak suçlarından hükümlülüğü bulunanlardan veya genel emniyet gözetim altında olanlardan veya sıkıyönetim bölgesinde belirli bir ikametgahı olmayanlardan veya diğer şüpheli olan veya genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından zararlı faaliyette buldukları anlaşılan kişilerden gerekli görülenlerin sıkıyönetim bölgesi içinde yerlerini değiştirmek, veya bu bölge içinde belirli yerlere girmelerini veya yerleşmelerini yasaklamak, sıkıyönetim bölgesi içinde bulunmaları sakıncalı görülenleri de, sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarmak;

Genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından zararlı faaliyette bulunanlardan gerekli görülenler sıkıyönetim komutanının takdirine göre beş yılı geçmemek üzere sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarılarak İçişleri Bakanlığınca belirlenecek yerlerde ikamete mecbur tutulurlar.

e) Her türlü silahlar, cephaneler, bombalar, tahrip maddeleri, patlayıcı maddeler, radyoaktif maddeler veya gazların yahut benzeri maddelerin bulundurulmasını, hazırlanmasını, yapılmasını veya naklini yasaklamak ve bunlar ile bunların hazırlanmasına veya yapılmasına yarıyan eşya alet veya araçların teslimi için emirler vermek, arayıp toplamak;

f) **(Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.)** Grev, lokavt yetkilerinin kullanılmasını, irade beyanı, referandum gib sendikal faaliyetleri sürekli olarak durdurmak veya izine bağlamak;

Tahrip, yağma, işgal, fiili durum, boykot, iş yavaşlatılması, çalışma özgürlüğünün kısıtlanması ve işyerlerinin kapatılması gibi hareketleri yasaklamak, önlemek veya önleyici tedbirleri almak;

g) **(Değişik : 12/3/1982 - 2632/1 md.)** Kapalı veya açık yerlerde her türlü toplantıları veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamak, izine bağlamak yapılacağı açık ve kapalı yerleri tayin ve tahsis etmek, izine bağladığı her türlü toplantıyı kontrol altında tutmak veya izlemek, yeni dernek, resmi senetle kurulabilen vakıf ve teşekküllerin kuruluşlarını izine bağlamak, ayrıca her türlü dernek, vakıf ve teşekküllerin çalışmalarını durdurmak veya bunları izine bağlamak;

h) **(Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.)** Zaruri ihtiyaç maddelerini yapan, üreten, depolayan, nakleden, satan ticari ve sınai müesseseleri lüzumu halinde kontrol etmek ve bu maddeleri stok eden, fahiş fiyatla satan, imalatını durduran veya yavaşlatan, nakletmeyenler hakkında işlem yapmak ve ihtiyaçların gerektirdiği tedbirleri almak veya aldırarak, tedbir almayan yerleri kapatmak;

i) **(Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.)** Lokanta, lokal, gazino, kahvehane, birahane, meyhane, tiyatro, sinema, bar, diskotek, taverna, dansing ve benzeri eğlence yerleri ile kulüp vesair oyun salonlarını, otel motel, kamping ve bunlara benzer yerleri kontrol etmek, kapatmak veya bunların açılma ve kapanma zamanlarını tayin etmek ve sınırlamak;

j) Kara, deniz ve hava trafik düzenine ilişkin tedbirleri almak, güvenlik amacıyla ulaştırma araçlarının bölgeye giriş ve çıkışlarını kayıtlamak veya yasaklamak;

k) Sıkıyönetim bölgesine girmek ve bu bölgeden çıkmak isteyenler hakkında kayıtlar koymak;

l) Sokağa çıkmayı kayıtlamak ve yasaklamak ve gerektiğinde sivil savunma tedbirlerinin tümünü veya bir kısmını kaldırmak;

m) (**Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.**) Sıkıyönetim bölgesindeki her türlü kamu ve özel kuruluşlara gerekli tedbirleri kaldırmak;

Lüzumu halinde Sıkıyönetim bölgesindeki hazine, kamu iktisadi teşebbüsleri teşekkülleri ve müesseseleri ile özel idare, belediye ve bankalara ait bina, araç ve personelden yararlanmak;

n) Bakanlar Kurulunun sıkıyönetimle ilgili kararlarını yürütmek;

o) (**Ek : 19/9/1980 - 2301/2 md.**) Temel, orta ve yükseköğretim kurumlarında geçici olarak öğretim ve eğitime ara vermek veya yetkili kişi ve bu kurumların yetkili kurullarınca geçici veya sürekli olarak eğitime ara verilmesi kararlarını kaldırmak veya kısaltmak;

p) (**Ek : 19/9/1980 - 2301/2 md.**) Sıkıyönetim bölgesi içinde bulunmaları sakıncalı görülerek; sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarılan öğrencilerin, geçici veya devamlı olarak okudukları eğitim ve öğretim kurumlarından ilişkilerini kestirmek, bu amaçla ilgililere anılan kurumların özel mevzuat hükümlerini uygulamak;

r) (**Ek : 25/7/1986 - KHK 259/1 md.; Değiştirilerek kabul : 3/9/1986 - 3310/1 md.**) Anayasanın 122 nci maddesine göre, Sıkıyönetimin ilanına ve devamına sebep olan hallerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları ve mücavir yurt bölgelerimiz üzerinde cereyan etmesi ve eylemcilerin eylemlerini müteakip komşu ülke topraklarına sığındıklarının tespit edilmesi durumunda, ilgili komşu ülke ile Türkiye Cumhuriyeti hükümeti arasında varılacak mutabakat çerçevesinde, Sıkıyönetim Komutanı, eylemcileri ele geçirmek veya tesirsiz hale getirmek maksadı ile, her defasında Genelkurmay Başkanlığı kanalı ile Hükümetin müsaadesi tahtında, ihtiyaca göre, kara, hava veya deniz kuvvetleri unsurları ile mahdut hedefli sınır ötesi hareket planlayıp icra etmek.

Bu maddede sayılan yetkilerin kullanılması sırasında milletlerarası hukukun diplomatik temsilcilikler ve mensuplarına tanıdığı ayrıcalık ve dokunulmazlıklar ile yasama dokunulmazlığına ilişkin Anayasa hükümleri saklıdır.

Silah kullanma yetkisi:

Madde 4 – (Değişik: 19/9/1980 - 2301/3 md.)

Sıkıyönetim Komutanlığı emrinde görevli Silahlı Kuvvetler mensupları emniyet ve asayişe ilişkin zabıta kuvvetleri ile diğer güvenlik görevlileri kendilerine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında tabi oldukları Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliği, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat ve Vazife Nizamnamesinde silah kullanmayı icap ettiren hal ve şartlardan herhangi birinin tahakkuku halinde silah kullanma yetkisini haizdirler.

Silah kullanma yetkisine sahip güvenlik kuvvetlerinin teslim ol emrine itaat edilmemesi veya silahla mukabeleye yeltenilmesi veya güvenlik kuvvetlerinin meşru müdafaa durumuna düşmeleri halinde görevli güvenlik kuvvetleri mensupları doğruca ve duraksamadan hedefe ateş edebilirler.

Silah kullanan bütün personel hakkında 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 nci maddesinin V ve VI ncı fıkraları hükümleri ile 1481 sayılı Asayişe Müesir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hakkındaki Kanunun 3 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Ayrıca haklarındaki soruşturma işlemi tutuksuz yapılır.

Yukarıda belirtilen görevlilerin; Devlet otoritesini, can ve mal güvenliğini korumak için silah kullanmalarına ilişkin, Sıkıyönetim Komutanlarının önceden düzenledikleri emirler uygun araçlarla ilan edilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Organlar

Komutan ve yardımcıları:

Madde 5 – Sıkıyönetimin ilan edildiği bölgede, bu kanun hükümlerini uygulamak üzere en az kolordu veya eşidi kıta komutanlığı görevini yapmış veya yapmakta olan bir komutan, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Milli Savunma Bakanının inhası, Başbakan'ın imzalıyacağı ve Cumhurbaşkanı'nın onaylıyacağı bir kararname ile Sıkıyönetim Komutanı olarak atanır.

Sıkıyönetim Komutanına, sıkıyönetimin ilan edildiği bölge ve ilanı gerektiren olayın genişliği dikkate alınarak yeteri kadar komutan yardımcısı, yukarıdaki fıkrada belirtilen usule göre atanır. Atanma kararında Sıkıyönetim Komutanının ve komutan yardımcılarının eski görevleriyle ilişkilerinin kesilip kesilmeyeceği belirtilir.

Sıkıyönetim Komutanı, hizmet gereklerini dikkate alarak, kendine ait yetkilerin tamamını veya bir kısmını yardımcılara devredebilir.

(Değişik : 14/11/1980 - 2342/2 md.) Çesitli bölgelerde veya bütün yurttta sıkıyönetim ilan edilmesi halinde, sıkıyönetim komutanlıkları arasında işbirliği ve koordinasyon Genelkurmay Başkanlığınca sağlanır.

Sıkıyönetim Komutanının sorumluluğu:

Madde 6 – (Değişik : 14/11/1980 - 2342/3 md.)

Sıkıyönetim komutanı bu Kanunla kendisine verilen görev ve yetkilerden dolayı Genelkurmay Başkanına karşı sorumludur; askeri hizmetlerin yürütülmesinden dolayı bağlı bulunduğu genel hükümler uygulanır.

Sıkıyönetim Komutanına vekalet:

Madde 7 – Sıkıyönetim Komutanının, Sıkıyönetim bölgesinden uzaklaşması veya hizmet edemeyecek derecede mazeretinin vukubulması halinde, kendisine kimin vekalet edeceği Genelkurmay Başkanlığınca tespit olunur. Ancak, bu vekaletin onbeş günden fazla uzamasını gerektiren hallerde en kısa zamanda yeni bir atama yapılır.

Karargah:

Madde 8 – Sıkıyönetim ilanı ile beraber, Sıkıyönetimin maksat ve amaçlarına uygun olarak, Sıkıyönetim Komutanlığı karargahı kurulur. Sıkıyönetim Komutanlığı kadroları, Genelkurmay Başkanlığınca önceden hazırlanır. Bu kadrolara göre lüzumu kadar subay, astsubay, sivil personel usulüne göre atanır.

Atanan personel, atanma emrinin kendilerine tebliğini takibeden yirmidört saat içerisinde hareket ile yol süresi sonunda yeni görevlerine katılma zorundadır.

Birlikler:

Madde 9 – Sıkıyönetim hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla lüzumu kadar Askeri birlik Genelkurmay Başkanlığınca Sıkıyönetim Komutanı emrine verilir.

Adli müşavirlikler:

Madde 10 – Sıkıyönetim Komutanlığı refakatindeki Adli Müşavir ve yardımcıları, özel kanunlardaki görevlerinden ayrı olarak Sıkıyönetim Komutanlığının hukuk müşavirliği görevlerini de ifa ederler.

Askeri mahkemeler:

Madde 11 – Sıkıyönetim bölgelerinde, 25 Ekim 1963 gün ve 353 sayılı Kanuna göre Milli Savunma Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde yeteri kadar askeri mahkeme kurulur. Bunlar buldukları yerin Sıkıyönetim askeri mahkemesi olarak adlandırılır ve birden fazla olması halinde numaralandırılırlar.

(Ek: 14/11/1980 - 2342/4 md.) Bu mahkemelerin görevine giren suçlardan; 21 inci maddede sayılan kişiler ile üst subayların davaları hariç olmak üzere, beş yıl ve daha az hapis cezasını gerektiren suçlara ilişkin davalara sıkıyönetim askeri mahkemesinin hakim sınıfından olan üyelerinden biri tarafından bakılır.

(Ek : 14/11/1980 - 2342/4 md.) Bir kimse tarafından işlenmiş olan müteaddit fiillerin yargılanması en ağır cezayı müstelzim fiile bakmakla görevli mahkemeye aittir. Fiilde irtibat halinde de aynı hüküm uygulanır.

(Değişik : 19/9/1980 - 2301/4 md.) Bu mahkemelere atanacak adli müşavir, askeri hakim ve askeri savcı ile bunların yardımcıları, Genelkurmay Başkanlığı Personel Başkanı, Adli Müşaviri ile atanacakların mensup olduğu Kuvvet Komutanlığının Personel Başkanı ile Adli Müşaviri ve Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet işleri Başkanından oluşan kurul tarafından tesbit edilecek adaylar arasından Genelkurmay Başkanının görüşü alınarak usulüne göre atanır.

Askeri Hakim ve Savcılar hakkında 26/10/1963 gün ve 357 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi hükmü saklıdır. Ancak aralıksız olarak bir aydan fazla görevlerine engel olacak özürlerinin tahakkuku halinde bu teminattan faydalanamazlar.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerine yeteri kadar subay üye Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine askeri hakim subayların tayini usulüne göre atanır.

Savaş halinde Genelkurmay Başkanlığının lüzum göstermesi üzerine Sıkıyönetim veya hareket bölgeleri içindeki askeri mahkemeler Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi görevini de yaparlar. Bu takdirde askeri mahkemelerin yetki sahaları ile birden ziyade askeri mahkeme bulunan yerlerde bunlardan hangilerinin Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi görevini yapacağı hususu Milli Savunma Bakanlığınca tayin ve tespit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Sıkıyönetim Mahkemesi

Sıkıyönetim mahkemeleri kuruluncaya kadar yapılacak işler:

Madde 12 – (Değişik : 19/9/1980 - 2301/5 md.)

Sıkıyönetim Komutanı nezdindeki askeri mahkemeler göreve başlayıncaya kadar, suçun işlendiği yerlerde bulunan askeri savcılar ile askeri mahkemeler ve bunlar yoksa Cumhuriyet Savcıları ile adliye mahkemeleri, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılarının ve mahkemelerinin görevlerini yaparlar.

Sıkıyönetim ilanını gerektiren hallere bağlı eylemler:

Madde 13 – (Değişik : 19/9/1980 - 2301/5 md.)

a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları 2249 sayılı Kanunla değişik 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanununun 12 nci maddesinde yazılı suçları, sıkıyönetim ilanından en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgeleri dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır.

Ancak Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili adli mercilere vermeye yetkilidir.

Sıkıyönetim Komutanının, suç dosyasının gönderdiği Cumhuriyet Savcıları, Askeri Savcılar ile askeri ve adliye mahkemeleri görevsizlik ve yetkisizlik kararları veremezler. Bu şekilde gönderilen suç dosyaları hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Sıkıyönetim personelinin suçlarında görev:

Madde 14 – (Değişik : 15/5/1973 - 1728/1 md.)

Sıkıyönetim Komutanlığı emrine giren personelin, sıkıyönetim hizmet ve görevleri ile ilgili olarak veya sıkıyönetim hizmet ve görevlerinin yapılması sırasında işledikleri suçlara ait davalara bakmak görevi, sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir.

Bu kişilerin sıkıyönetim mahkemesi görevine giren suçları hakkında re'sen kovuşturma yapılır. Bunlar hakkında özel kanunlarında gösterilen yargı usulü hükümleri uygulanmaz.

(Değişik : 19/9/1980 - 2301/7 md.) Sıkıyönetim emrindeki asker kişilerin sıkıyönetim görevine ilişkin suçlarına Sıkıyönetim Mahkemesinde bakılır. Sıkıyönetim Komutanı; emrindeki personele özel kanunlarında yazılı disiplin ve idari cezaları re'sen verebileceği gibi, özel kanunlarına göre işlem yapılması için yetkili makam ve kurullarına teklifte de bulunabilir.

Sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri:

Madde 15 – (Değişik: 15/5/1973 - 1728/1 md.)

(Değişik: 19/9/1980 - 2301/8 md.) Sıkıyönetim ilan edilen yerlerde aşağıdaki suçları sıkıyönetim ilanına ve faaliyetlerine ilişkin olarak işleyenler ve bunların suçlarına iştirak edenler bu Kanununun 21 inci madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, sıfat, meslek ve

memuriyetleri ne olursa olsun Sıkıyönetim Komutanı nezdindeki askeri mahkemelerde yargılanırlar.

a) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci, ikinci ve dördüncü fasıllarında yazılı Devletin kişiliğine karşı işlenen suçlar;

b) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının beşinci babının birinci ve ikinci faslında yazılı suç işlemeye tahrik ve cürüm ikai için cemiyet kurmak suçları;

c) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının altıncı babının ikinci faslında yazılı Devlete ait mühür, damga ve sair alametlerin taklidi hakkındaki suçlar;

d) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının yedinci babında yazılı kamunun selameti aleyhine işlenen suçlar;

e) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının onuncu babının ikinci faslında yazılı yağma, yol kesme, adam kaldırma suçları;

f) **(Değişik : 19/9/1980 - 2301/8 md.)** Türk Ceza Kanununun 179, 180, 188, 191, 192, 201, 228, 234, 235, 236, 241, 242, 248, 249, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 266, 268, 271, 296, 448, 449, 450, 451, 452, 516, (takibi şikayete bağlı olan fıkraları hariç), 517, 536 ve 537'nci maddelerinde yazılı suçlar ile; 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanunda yazılı suçlar;

g) Türk Ceza Kanununun 390 ve 391 inci maddelerinde yazılı suçlar ile haberleşmeyi sağlayan Posta, Telgraf, Telefon İşletmesi Genel Müdürlüğüne veya Türk Silahlı Kuvvetlerine ait her türlü araç, gereç, tesis ve tellerine karşı işlenen hırsızlık suçları;

h) Askeri Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58, 59 uncu maddelerinde yazılı suçlar;

i) Askeri Ceza Kanununun 75, 93, 95 ve 96 ncı maddeleri ile 148 inci maddesinin ikinci fıkrasında ve 160 inci maddelerinde yazılı suçlar;

j) Takibi şikayete bağlı olmayan veya şahsi dava yoluyla takibi gerekli bulunmayan basın yoluyla işlenmiş suçlar;

k) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti hakkında Kanuna muhalefetten doğan suçlar;

l) Derneklerin, sendikaların ve mesleki kuruluşların kanunlarında mevcut kapatılmalarıyla ilgili davalar.

(648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili hükümleri saklıdır.)

(Değişik : 19/9/1980 - 2301/8 md.) Yukarıda yazılı suçlara el koyan yetkili merciler, bu suçlara ait hazırlık soruşturması evrakını vakit geçirmeden Sıkıyönetim Komutanına göndermekle yükümlüdürler. Sıkıyönetim Komutanı kendisine gönderilen evrakı Sıkıyönetim Komutanlığı nezdindeki askeri savcılığa işlem yapılmak üzere gönderir.

(Değişik : 19/9/1980 - 2301/8 md.) Ancak, Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili adli mercilere vermeye yetkilidir.

(Ek : 19/9/1980 - 2301/8 md.) Sıkıyönetim Komutanının suç dosyasını gönderdiği Cumhuriyet Savcıları, askeri savcılar ile mahkemeler görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler. Bu şekilde gönderilen suç dosyaları hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

(Ek : 19/9/1980 - 2301/8 md.; Değişik : 3/5/1985 - 3195/1 md.) Sıkıyönetim komutanı bu Kanunda yazılı suçlardan sanık kişileri sıkıyönetim komutanlığı nezdindeki askeri mahkemeye sevk ve tutuklanmaları gerekip gerekmediği hakkında bir karar alınıncaya kadar gözetim altında tutabilir. Bu süre 15 günden fazla olamaz. Ancak, delillerin araştırılıp tespitinin uzun süre alması sebebiyle sanıkların 15 gün içinde hakim önüne çıkarılmalarına imkan bulunmaması halinde sanıklar soruşturmanın bitiminde ve herhalde 30 gün içinde yetkili hakim önüne çıkarılırlar. Gözetim altında bulunanlar ilk 15 gün sonunda hakim önüne çıkarılmadıkları takdirde sıkıyönetim komutanı bu kişilerin durumunu bu süre sonunda inceler ve hakim önüne çıkarılıp çıkarılmamaları konusunda karar verir. Aynı kişi için aynı suç isnadı sebebiyle yeni deliller çıkması gibi haklı bir sebep yok iken bu yetki bir defadan fazla kullanılamaz.

Suçlar ve cezalar:

Madde 16 – (Değişik : 19/9/1980 - 2301/9 md.)

Sıkıyönetim ilan edilen yerlerde Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından alınan tedbirlere aykırı hareket edenler, emirleri dinlemeyenler veya istekleri yerine getirmeyenler veya

kimliklerine dair kasten gerçeğe uymayan bilgi verenler veya bilgi vermekten çekinenler 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Sıkıyönetim bölgesinde maksadı mahsusa müstenit kamunun telaş ve heyecanını doğuracak şekilde asılsız, mübalağalı havadis ve haber yayan veya nakledenler altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin liradan az olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. Eğer fiil, fail tarafından bir yabancıyla anlaşma sonucu işlenmiş ise hapis cezası bir yıldan ve ağır para cezası da onbin liradan aşağı olamaz. Bu suçlar basın ve yayın organları tarafından işlenirse fail ve mesulleri hakkında varilecek cezalar iki misli artırılır.

(Değişik : 28/12/1982 - 2766/3 md.) Sıkıyönetim bölgesinden çıkarılanlardan, sıkıyönetim bölgesine veya yerleşmesi yasaklanan mahalle izinsiz girenler ile gittikleri yerdeki güvenlik makamlarına ikametgahlarını veya buradan ayrılışlarında gidecekleri yer ve adres ile zamanını bildirmeyenler iki aydan dört aya kadar, tekrerründe dört aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Tayin edilen cezalara ilişkin hükümler:

Madde 17 – (Değişik : 19/9/1980 - 2301/10 md.)

(Değişik : 28/12/1982 - 2766/4 md.) Sıkıyönetim ilanından sonra; sıkıyönetim ilan ve faaliyetleriyle ilgili olarak 15 inci maddede yazılı suçlarla ek 4 üncü maddede yazılı suçları işleyenlere verilecek muvakkat hürriyeti bağlayıcı cezalar ile para cezaları o suç için muayyen olan cezanın üçte birinden az olmamak üzere iki katına kadar artırılır. Ancak sıkıyönetim görevlileri aleyhine işlenen suçlarda muayyen olan ceza iki kat artırılır. Şu kadar ki, verilecek cezalar o fiil için muayyen olan cezanın azami haddini aşamaz.

Sıkıyönetim mahkemelerince verilen cezalar para cezasına veya tedbirlerden birine çevrilemez ve ertelenemez. (Ek cümle 14/11/1980 - 2342/5 md.) Sanık hakkında, duruşmadaki iyi hali sebebine dayanılarak Türk Ceza Kanununun 59 uncu maddesi hükmü uygulanamaz.

Uygulanacak usul hükümleri:

Madde 18 – (Değişik: 19/9/1980 - 2301/11 md.)

a) Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarla ilgili davalara ilişkin sıkıyönetim askeri mahkemelerinin yetki sınırları sıkıyönetim ilanını müteakip Milli Savunma Bakanlığınca genel hükümlere göre saptanır ve ilan olunur.

b) **(Değişik: 14/11/1980 - 2342/6 md.)** Sanığın soruşturma sırasında tutuklanıp tutuklanmayacağına veya tutukluluk halinin devamına ilişkin kararı, sıkıyönetim askeri mahkemesinde hakim sınıfından olan üyelerden birisi verir. Bu kararlara karşı itirazı incelemeye, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 74,75 inci ve bu Kanunun 19 uncu maddesinde belirtilen askeri mahkemelerin hakim sınıfından olan üyelerinden birisi yetkilidir.

Zapt ve arama kararları hakkında da bu hüküm uygulanır.

c) Sıkıyönetim mahkemelerinin görevine giren suçları ihbar edenlerin hüviyetleri, rızaları olmadıkça veya ihbarın mahiyeti, haklarında suç teşkil etmedikçe açıklanmaz.

d) Mahalli Cumhuriyet Savcısı veya askeri savcı, ihbar veya herhangi bir suretle bu Kanun kapsamına giren bir suçun işlendiği zehabını verecek bir hale muttali olur olmaz keyfiyeti derhal ilgili Sıkıyönetim Komutanlığına bildirir. Sıkıyönetim Komutanı gerekli gördüğü takdirde, hazırlık soruşturmasını suçun işlendiği yerdeki askeri savcılar veya Cumhuriyet savcılarına yaptırır.

e) Suç Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin bulunduğu ilçe sınırları dışında işlenmiş ise, Sıkıyönetim Askeri Savcısı suçun işlendiği yerdeki Cumhuriyet Savcısı veya Askeri Savcıdan hazırlık soruşturması yapılmasını isteyebilir. Bu takdirde hazırlık soruşturması öncelikle ve ivedilikle yapılır.

(d) bendi ile bu bent hükümleri uyarınca soruşturma yapmakla görevlendirilen askeri savcılar ve cumhuriyet savcıları soruşturma esnasında gerekli gördükleri kararlar için, buldukları yer askeri veya adliye mahkemelerinden talepte bulunurlar.

f) Askeri savcılarının 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 98 inci maddesine göre yaptıkları istemler 24 saat içinde yerine getirilir.

g) Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevine giren suçların soruşturma ve kovuşturması sırasında 1696 sayılı Kanunla Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa eklenen Ek 4 üncü madde hükmü uygulanır.

h) Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi güvenlik ve davanın süratle sonuçlandırılması amacı ile duruşmanın başka bir yerde de icrasına karar verebilir.

i) 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 126 ncı maddesindeki koşullar bulunmasa dahi tanık ve bilirkişiler naip hakim veya istinabe suretiyle dinlenebilir.

j) Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri ve istinabe olunan mahkemede veya naip hakimin yapacağı işlerde, mahkeme, istinabe olunan mahkeme veya naip hakimin uygun göreceği steno veya teknik araçlarla tesbitler yapılabilir. Bu tesbitlere dayanılarak, sonradan düzenlenecek tutanakların safahata uygun olduğu mahkeme heyeti ve naip hakim ve tutanağı düzenleyen katip tarafından imzalanmak suretiyle onanır. Steno tutanakları veya teknik araçlarla tespit edilen beyanların bulunduğu malzemeler muhafaza edilir.

k) **(Değişik: 14/11/1980 - 2342/6 md.)** Sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davaların talik süresi 30 günden fazla olamaz.

Bu davalarda esas hakkındaki iddiasını bildirmek için askeri savcıya, müdahil veya vekiline; iddialara karşı savunmasını yapmak için ise sanık ve vekiline verilecek süre 15 günü geçemez. Ancak 15 ve daha fazla sanıklı davalarda bu süreler bir aya kadar uzatılabilir.

İddianamede kanuni unsurları ile belirtilen suçla ilişkin kanun hükmünden daha hafif cezayı gerektiren kanun hükmünün uygulanması gereken hallerde, duruşma ek savunma nedeni ile tehir ve talik edilemez.

l) Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevlerine giren suçlarda bir gaibin aleyhinde soruşturmaya konu teşkil eden suçun kanunda gösterilen yukarı haddi üç seneyi geçmiyorsa yokluğunda duruşma açılabilir.

m) 12/9/1980 tarihinden itibaren Silahlı Kuvvetler mensupları ile güvenlik ve asayişe ilişkin zabıta kuvvetleri mensupları aleyhine işlenen suçlar hakkındaki soruşturma ve kovuşturmalar, 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Hakkındaki Kanunun 1 inci maddesindeki yer ve 4 üncü maddesindeki zaman kayıtlarına bakılmaksızın sözü edilen kanun hükümlerine göre yapılır.

n) **(Değişik birinci fıkra : 12/3/1982 - 2632/2 md.)** Para cezaları, para cezası ile birlikte veya müstakil 6 aya kadar (altı ay dahil) hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri ve bu cezalara bağlı veya müstakil veya neticesi olan fer'i ve mütemmim ceza hükümleri temyiz olunamaz.

Ancak Sıkıyönetim Komutanı tarafından temyiz edilebileceği gibi komutanın, adliye veya diğer askeri mahkemelere gönderilmesini lüzumlu gördüğü davalarda askeri mahkemenin nezdinde kurulduğu komutan veya kurum amiri veya il savcıları tarafından temyiz edilebilir. Bu takdirde sanık ve varsa müdafii ve müdahil ile görevli savcı veya askeri savcıya da bir hafta içinde temyiz sebeplerini bildirmesi için müsaade olunur.

Bu Kanunda gösterilen hükümlerden başka Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan Askeri Mahkemelerde 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu ile ayrıca bu Kanundaki savaş hali hükümleri de uygulanır. Sıkıyönetim savaş hali sebebi ile ilan edilmemiş ise Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun savaş halinde Kanun yollarına başvurmaya ve yerine getirmeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.

o) **(Ek : 14/4/1982 - 2651/1 md.)** Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde Askeri Savcı; sanığın kimliğini, suç teşkil eden eylemin neden ibaret bulunduğunu ve kanuni unsurları ile uygulanması istenen kanun maddelerini belirtmek sureti ile iddianameyi özetliyerek okuyabilir.

p) **(Ek : 14/4/1982 - 2651/1 md.)** Çok sanıklı davalarda sanıklardan bir kısmının duruşmanın bazı oturumları ile ilgileri bulunmuyorsa, duruşmanın bu oturumlarının yokluklarında yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Ancak bu sanıkların yokluklarında yapılan duruşmalarda kendileriyle ilgili bir durum ortaya çıktığı takdirde, ilgili oldukları söz ve işlerin esaslı noktaları müteakip duruşmalarda kendilerine bildirilir.

Duruşma hazırlığı safhasında da sanık sayısının fazla olmasından dolayı, mahkeme kıdemli hakimi, sanıklardan bir kısmını sonraki duruşmaya çağırabilir.

Kanun yollarına başvurma ve tetkik mercii:

Madde 19 – Sıkıyönetim Komutanı, nezdinde Askeri Mahkeme kurulan kıt'a komutanının veya askeri kurum amirinin görev ve yetkilerini haizdir. Aynı bölge içinde birden fazla Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi bulunursa bu mahkemelerden birinin verdiği ve itiraz olunabilir kararlarının inceleme mercii, kararı veren Sıkıyönetim Askeri Mahkemesine

en yakın Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi; aynı bölge içinde birden fazla Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi yoksa en yakın askeri mahkemedir.

Askeri Yargıtayca incelemede öncelik:

Madde 20 – (Değişik : 15/5/1973 - 1728/1 md.)

Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan askeri mahkemelerce verilir temyiz edilen hükümler, 353 sayılı Kanununun 1596 sayılı Kanunla değişik 217 nci maddesinin son fıkrası uyarınca en geç 2 ay içinde karara bağlanır.

Kovuşturmada izin:

Madde 21 – (Değişik : 15/5/1973 - 1728/1 md.)

Bu kanunda belirtilen suçlardan dolayı aşağıda yazılı kişiler hakkında Sıkıyönetim Komutanlığınca kovuşturma yapılabilmesi:

- a) Bakanlar Kurulu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, kendi meclislerinin,
- b) General ve amiraller hakkında Genelkurmay Başkanının,
- c) Müsteşarlar hakkında Başbakanın veya ilgili bakanların,
- d) Valiler, kaymakamlar hakkında İçişleri Bakanının,
- e) Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Yüksek Hakimler Kurulu, Sayıştay Başkan ve üyeleriyle Başkansözcüleri,

Cumhuriyet Başsavcısı, Askeri Yargıtay Başsavcısı, hakimler ve yardımcılılarıyla Cumhuriyet Savcı ve yardımcıları ve bu sınıftan sayılanlar, askeri hakim subaylar hakkında özel kanunlarına göre yetkili kurul ve makamların, İznine ve yargılama usulüne bağlıdır.

Yukarıda sayılan kişiler hakkında yetkili kurul ve makamlar tarafından, Sıkıyönetim Komutanlığınca kovuşturma yapılmasına izin verilmediği ahvalde özel kanunlarına göre işlem yapılır.

Diplomatik dokunulmazlıkla ilgili hukuk kuralları saklıdır.

Takibi izne bağlı suçlar:

Madde 22 – (Değişik : 12/3/1982 - 2632/3 md.)

Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesini ihlal suçu hariç olmak üzere bu kanunda yazılan ve takibi izine bağlı olan suçlarda izin şartı aranmaz.

Sıkıyönetimin kaldırılması halinde Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkisi:

Madde 23 – (Değişik : 27/12/1993 - 3953/1 md.)

Sıkıyönetimin kaldırılması durumunda, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri sona erer.

Soruşturma ve dava dosyaları karar verilmesine gerek olmaksızın durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre, buldukları aşamada soruşturmaya ve yargılamaya devam edilmek üzere görevli ve yetkili mercilere gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *Genel Olarak Savaş Hali*

Savaş halinde bazı bölgelerde alınacak tedbirler:

Madde 24 – Savaş halinde Sıkıyönetim ilan edilmemiş olsa dahi, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tespit ve ilan edilen bölgedeki komutanlardan, Genelkurmay Başkanının görevlendirdiği bir komutan bu kanunun üçüncü maddesinde yazılı tedbirleri almaya ve uygulamaya yetkilidir.

Yukarıdaki fıkraya göre bölge komutanlığınca verilen emir ve tedbirlere uymayanlar veya yerine getirmiyenler hakkında bu kanunun 16 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Savaş halinde askeri mahkemelerde yargılama:

Madde 25 – Savaşta 24 üncü maddeye göre tespit ve ilan edilen bölgeler içinde bu kanunun 15 inci maddesinde yazılı suçları işleyenler veya bu suçlara iştirak edenler, bölgedeki yetkili kılınan komutan tarafından istenildiği takdirde askeri mahkemelerde yargılanırlar. Bu hallerde 21 inci madde hükmü saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM *Müteferrik Maddeler*

Mali hükümler:

Madde 26 – Barışta:

a) (**Değişik: 19/9/1980 - 2301/13 md.**) Sıkıyönetim Komutanı hizmetin gerektirdiği hal ve zamanlara münhasır olmak üzere, emrine verilen Silahlı Kuvvetler (Jandarma dahil) ve Emniyet mensupları ile sair sivil personelin er tabelasına dahil edilmek suretiyle kazandan iâşe edilmelerini emredebilir.

b) Sıkıyönetim Komutanlığı emrine atanan veya Sıkıyönetim Komutanlığında görev alan subay, askeri memur, astsubay ve sivil personelin eski görev yerleri ile ilişkileri kesilmez. Bunlara 6245 sayılı Kanun esaslarına göre yolluk ve yevmiyeleri verilir. (**Ek cümle: 19/9/1980- 2301/13 md.**) Bunlar hakkında, anılan Kanunun 15 ve 41 inci madde hükümleri uygulanmaz

c) (**Ek : 6/2/1973 - 1654/1 md.; Değişik : 19/9/1980 - 2301/13 md.**) I - Sıkıyönetim kadrolarına atanan,

II - Sıkıyönetim Askeri Hizmetler Koordinasyon Başkanlığında fiilen görevlendirilen,

III - Bu Kanun uyarınca Sıkıyönetim Komutanlığı emrine verilen veya emrine giren görevlilerden, Komutanlığın yazılı olarak vereceği emirle görev süreleri ve görev yerleri belirtilen ve bilfiil sıkıyönetim hizmetinde çalıştırılan personele:

Ekli cetveldeki göstergelerin, her yıl Bütçe Kanunu ile tespit edilen maaş katsayısı ile çarpılmasından bulunacak yevmiye miktarları üzerinden "Sıkıyönetim Hizmet Zammı" ödenebilir.

Sıkıyönetim döneminde Sıkıyönetim Hizmet Zammının ödenmesinin gerekli olup olmadığına Bakanlar Kurulunca karar verilir.

Ödeme fiilen çalışılan günler için yapılır ve tutarlar damga resmi dışında bir vergiye tabi değildir.

Sıkıyönetim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin giderler için Başbakanlık Bütçesine yeterli ödenek konur.

d) (**Ek : 26/6/1973 - 1780/1 md.; Mülga : 8/10/1980 - 2310/2 md.**)

Ek Madde 1 – (**Ek : 8/10/1980 - 2310/3 md.**)

Bu Kanunun 13 üncü maddesindeki zaman ve yer kaydına bakılmaksızın, anılan madde ile 15 inci madde hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçları işleyen siyasi partilerin her kademe ve yan kuruluşlarının yönetici ve üyeleri ile siyasi partilerle ilişkileri görülen diğer kuruluş ve derneklerin yönetici ve üyelerinin suç dosyaları hakkında, soruşturma ve yargılama yapmaya, parti genel merkezlerinin bulunduğu yer sıkıyönetim komutanlıkları nezdindeki askeri mahkemeler yetkilidir.

Ancak, sıkıyönetim komutanı bu suçlardan nezdinde kurulan sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili makam veya adli mercilere gönderebilir.

İkinci fıkraya istinaden suç dosyasının gönderildiği makam dosyayı geri çeviremeyeceği gibi adli merciler de görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler.

Ek Madde 2 – (**Ek : 8/10/1980 - 2310/3 md.**)

Genelkurmay Başkanlığınca belirlenecek ihtiyaca göre ve Milli Savunma Bakanının yapacağı teklif üzerine, istenilen sayıda Cumhuriyet savcısı ile Cumhuriyet savcı yardımcısı, asıl görev yerleri ile ilişkileri kesilmemek ve kadroları saklı kalmak koşuluyla kazanılmış hakları olan kadro maaşlarıyla sıkıyönetim yardımcı savcılıklarında süreyle sınırlı olmaksızın özel kanunlarındaki usule göre Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca görevlendirilirler ve aynı usulle görevlerine iade edilirler. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu istemin

intikalinden itibaren yedi gün içinde gerekli kararı verir. Bu şekilde görevlendirilen Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet savcı yardımcılarını sıkıyönetim yardımcı savcılarının görev ve yetkilerini haizdirler.

(Değişik : 3/6/1983 - 2836/2 md.) Görevlendirilecek Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet savcı yardımcılarının; savcılık veya hakimlik görevlerinde toplam olarak en az 5 yıl süre ile hizmet görmüş olmaları şarttır.

Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet savcı yardımcılarının yükselmeleri, birinci sınıfa ayrılmaları ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır ve sıkıyönetim hizmetinde geçirdikleri süreler asıl mesleklerinde geçmiş sayılır. Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet Savcı yardımcılarının çalışma ve genel davranışları gözönüne alınarak haklarında Sıkıyönetim komutanını ve sıkıyönetim askeri savcılarının düzenleyecekleri siciller ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı ile askeri adalet müfettişleri tarafından verilecek notlar, yükselmelerinde değerlendirilmek üzere Adalet Bakanlığına gönderilir. Üç aydan az olan hizmetler için sicil düzenlenmez.

Sicillerin düzenlenme şekil ve esasları yönetmelikle gösterilir.

Haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, şahsi ve görev ile ilgili suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır. Ancak, özel kanunlarına göre verilen izinden sonra soruşturma işlemi askeri adalet müfettişi tarafından yapılarak soruşturma evrakı Adalet Bakanlığına gönderilir.

Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet savcı yardımcılarını izin, istirahat, tedavi konularında askeri hakimlerin statüsüne tabidirler; aylıkları, kesenekleri, sosyal yardımları ve ödenekleri Adalet Bakanlığı Bütçesinden, yollukları ve diğer giderleri Milli Savunma Bakanlığı Bütçesinden karşılanır.

Cumhuriyet savcılarını ile Cumhuriyet savcı yardımcılarını, bu görevlerinin devamı süresince 2155 sayılı Kanun uyarınca tayin bedeli ile eşidi derecedeki askeri savcılara ödenen sıkıyönetim hizmet zammını da ödenir.

Ek Madde 3 – (Ek : 14/11/1980 - 2342/7 md.)

Bu Kanunla sıkıyönetim komutanlarına tanınan yetkilerin kullanılmasına ilişkin idari işlemler hakkında iptal davası açılmaz. Şahsi kusurları nedeniyle hukuki sorumlulukları ileri sürülemez.

Ek Madde 4 – (Ek : 8/12/1980 - 2354/1 md.)

(Değişik: 17/6/1982 - 2682/1 md.) Devletin; siyasi veya mali veya iktisadi veya askeri veya idari güvenliğini bozacak nitelikteki kaçakçılık suçunu işleyenler ile, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçları işleyenlerin fiillerine iştirak halinde olmasa bile, bunlara her ne şekilde olursa olsun yardım ettiği anlaşılan kaçakçılık suçları sanıklarının kaçakçılık davalarına bakmak görevi Kanunun 13 üncü maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın Milli Savunma Bakanlığının önceden tespit ve Resmi Gazete ile yayınlacağı sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir.

Kanunun 23 ve 15 inci maddeleri kapsamına giren kaçakçılık suçlarına ilişkin görev hükümleri saklıdır.

Birinci fıkra hükmü gereğince kaçakçılık suçlarının soruşturma ve kovuşturma safhasında. Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 Sayılı Kanun ile kaçakçılıkla ilgili diğer kanunların özel hükümleri sıkıyönetim komutanlıkları, askeri savcılarını ve askeri mahkemelerince de uygulanır.

Sıkıyönetim Komutanını 1 inci fıkrada belirtilen suçlardan, Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili adli mercilere vermeğe yetkilidir.

Sıkıyönetim komutanının suç dosyasını gönderdiği Cumhuriyet savcılarını, askeri savcılar ile askeri ve adliye mahkemeleri görevsizlik ve yetkisizlik kararı veremezler. Bu şekilde gönderilen suç dosyaları hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Ek Madde 5 – (Ek: 8/12/1980 - 2354/1 md.)

Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilecek ihtiyaca göre ve Milli Savunma Bakanının yapacağı teklif üzerine, istenilen sayıda hakim, kazanılmış hakları ve kadro maaşları ile sıkıyönetim askeri mahkemelerinde süre ile sınırlı olmaksızın özel kanunlardaki

usule göre görevlendirirler ve aynı usulle görevlerine iade edilirler. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, istemin intikalinden itibaren 7 gün içinde gerekli kararı verir.

(Değişik: 3/6/1983 - 2836/3 md.) Görevlendirilecek hakimlerin asıl görev yerleri ile ilişkileri kesilmez ve kadroları saklı kalır. Bu hakimlerin hakimlik veya savcılık görevlerinde toplam olarak en az 5 yıl süre ile hizmet görmüş olmaları ve ceza davalarında yetmişmiş olmaları şarttır.

(Değişik: 12/1/1981 - 2371/1 md.) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görevlendirilen hakimler, bu mahkemelerdeki askeri hakimlerin görev ve yetkilerini haizdirler. Mahkeme heyetine askeri hakimle birlikte üye olarak katılabilirler. Bu halde duruşmanın yönetimi; hakimlik, savcılık veya bu hizmetlerden sayılan görevlerde geçirdikleri hizmet süresi fazla olan hakim tarafından, bunda eşitlik halinde ise, askeri hakim tarafından yapılır. **(Ek cümle: 16/10/1981 - 2538/3 md.)** Ancak, mahkeme heyetindeki askeri hakim sayısı (1) den az olamaz.

(Değişik: 12/1/1981 - 2371/1 md.) Hakimlerin yükselmeleri, 1 inci sınıfa ayrılmaları ile diğer özlük işleri bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır ve sıkıyönetim hizmetinde geçirdikleri süreler asıl mesleklerinde geçmiş sayılır. Hakimlerin, çalışma ve genel davranışları gözönüne alınarak haklarında kıdemli askeri hakim tarafından düzenlenecek notlar ile Askeri Yargıtay tarafından verilecek notlar, yükselmelerinde değerlendirilmek üzere Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna gönderilir. Ancak, mesleki hizmet süresi kıdemli askeri hakimden fazla olanlar ile bu mahkemelerdeki çalışma süresi üç aydan az olanlar hakkında not düzenlenmez.

(Değişik: 12/1/1981 - 2371/1 md.) Notların düzenlenme şekil ve esasları yönetmelikle gösterilir.

Haklarında disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, şahsi ve görev ile ilgili suçlarının soruşturulması ve kovuşturulması ile diğer özlük işleri bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere özel kanunlarına göre yapılır. Ancak, özel kanunlarına göre verilen izinden sonra soruşturma işlemi, askeri adalet müfettişi tarafından yapılarak soruşturma evrakı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna gönderilir.

Hakimler izin, istirahat, tedavi konularında askeri hakimlerin statüsüne tabidirler. Aylıkları, kesenekleri, sosyal yardımları ve ödenekleri Adalet Bakanlığı bütçesinden, yollukları ve diğer giderleri Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Hakimlere bu görevlerinin devamı süresince 2155 sayılı Kanun uyarınca tayın bedeli ile eşidi maaş derecesindeki askeri hakimlere ödenen sıkıyönetim hizmet zammı verilir.

Ayrıca sıkıyönetim komutanının göstereceği ihtiyaca göre yeterince başkatip ve zabıt katibi usulüne göre bu mahkemelerde görevlendirilir.

Ek Madde 6 – (Ek: 8/12/1980 - 2354/1 md.)

Sıkıyönetim komutanlığında görevlendirilen ancak, tayın bedeli almak hakkını haiz bulunmayan sivil personele, bu görevlerinin devamı süresince 2155 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tayın bedeli ödenir.

Ek Madde 7 – (Ek: 24/3/1981 - 2439/1 md.)

Sıkıyönetim mercilerince yapılmakta olan bir soruşturma nedeniyle, Sıkıyönetim Komutanı veya askeri savcısı tarafından gerekli görülüp yazı ile istendiği takdirde, ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde tutuklu veya hükümlü bulunan kimseler, derhal bu mercilere teslim edilirler.

Yukarıdaki fıkra gereğince teslim alınan tutuklu veya hükümlüler teslim alınmalarını gerektiren adli işlemin sonuçlanması üzerine alındıkları kuruma iade edilirler. Arada geçen süreler tutukluluk ve hükümlülükte geçmiş sayılır.

Sıkıyönetim Komutanlığı veya askeri savcılığınca teslim alınanların evvelce haklarında verilmiş tutuklama kararlarının kaldırılması ya da hükümlü buldukları cezalarının infazlarının tamamlanması hallerinde, keyfiyet ilgili Sıkıyönetim Komutanlığı ve savcılığına bildirilir.

Ek Madde 8 – (Ek: 3/6/1983 - 2836/4 md.)

Sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevine girmesine rağmen, sıkıyönetim komutanı tarafından sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılmasına lüzum görülünceye kadar 13, 15 ve ek 4 üncü madde hükümleri gereğince ilgili adli mercilere gönderilen suç dosyasının, daha sonra

sıkıyönetim askeri savcılığında sürdürülen bir soruşturma veya sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmekte olan bir dava ile şahsi veya fiili irtibat halinin mevcut olması ve bu dosyaların birleştirilerek görülmesinin zorunlu bulunması hallerinde; hazırlık soruşturması sırasında sıkıyönetim askeri savcısınca, son soruşturma sırasında sıkıyönetim askeri mahkemesince bu dosyaların birleştirilmesine karar verilmesi üzerine, ilgili savcılık veya mahkemece görevsizlik kararı verilerek, suç dosyası istemde bulunan sıkıyönetim askeri savcılığına veya askeri mahkemesine gönderilir.

Ek Madde 9 – (Ek: 31/3/1988 - 3423/1 md.)

Sıkıyönetimin kaldırılması durumunda, sıkıyönetim askeri mahkemelerince tutuklanarak askeri cezaevlerine alınan kişiler, Adalet Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı arasında varılacak mutabakat üzerine, sivil tutukevlerine devredilirler. Bu kişiler hakkında sivil tutukevlerinde uygulanan infaz rejimi tatbik olunur.

Geçici Madde 1 – 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununda gerekli değişiklik yapılincaya kadar bu kanunun 15 inci maddesinin (h) bendi hükmü Sıkıyönetim "olağanüstü hal" kabul edilmek suretiyle uygulanır.

Geçici Madde 2 – (Ek: 15/5/1973 - 1728/3 md.)

26 Nisan 1971 tarihinde ilan edilen sıkıyönetimin kaldırılması halinde Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan askeri mahkemelerde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder. Bu mahkemelerin hangi komutanlık nezdinde göreve devam edeceği 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunundaki usule göre saptanır. Anılan mahkemeler 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerini uygular.

Birinci fıkrada yazılı hallerde, Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri birden fazla ise bu mahkemeler ile mahkemelerde görevli askeri hakim ve savcılarının sayıları ihtiyaca göre azaltılabilir.

Kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilmiş davalar durumlarına, niteliklerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir.

Ek Geçici Madde 1 – (Ek: 14/11/1980 - 2342/8 md.)

Ek madde 3'te belirtilen konularda, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış iptal ve şahsi kusura dayalı tazminat davaları ile verilmiş bulunan yürütmenin durdurulmasına dair kararlar kendiliğinden ortadan kalkar.

Ek Geçici Madde 2 – (Ek: 14/11/1980 - 2342/8 md.)

Bu Kanunun 4 üncü maddesi ile 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 11 inci maddesine 1 inci fıkradan sonra eklenen 2 nci fıkra hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış bulunan kamu davaları hakkında da uygulanır. Aynı maddeye eklenen 3 üncü fıkra hükümleri saklıdır.

Ek Geçici Madde 3 – (Ek: 8/6/1981 - 2474/2 md.)

Milli Güvenlik Konseyinin bildiri ve kararlarına uymayanlar hakkında, fiil başka bir suç oluşursa bile ayrıca bu Kanunun 16 ncı maddesine göre yasal işlem yapılır.

Ek Geçici Madde 4 – (17/6/1982 - 2682/2 md. ile gelen Ek Geçici Madde 5 hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, EK - 4 üncü madde kapsamına giren suçlara ilişkin olarak açılmış bulunan kamu davaları ile henüz soruşturma safhasında olan fiillere ilişkin davalara bakmak görevi de Milli Savunma Bakanlığınca tespit ve Resmi Gazete ile yayımlanacak sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir.

Ek Geçici Madde 5 – (Ek: 27/12/1993 - 3953/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev ve yetkileri devam etmekte olan sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetkileri sona erer.

Bu mahkemelerde görülmekte olan dava dosyaları karar verilmesine gerek olmaksızın ve buldukları aşamada yargılamaya devam edilmek üzere; tebliğ aşamasında bulunan, karar

verilmiş olup da gerekçeli hükümlerin yazım işleri tamamlanan dava dosyaları durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre, davalara bakmakta olan sıkıyönetim askeri mahkemelerinin buldukları yerin yargı mercilerine gönderilir.

Temyiz incelemesi için Askeri Yargıtay Başsavcılığında ve Askeri Yargıtay dairelerinde bulunup da henüz karara bağlanmamış dava dosyaları, Yargıtaya; karar verilmiş olanlar, işlemlerinin tamamlanmasını müteakip Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte davaya bakmaya yetkili sıkıyönetim askeri mahkemesinin bulunduğu yerin yargı çevresindeki görevli yargı mercilerine gönderilir.

Cezaların infaz işlemleri, Cumhuriyet başsavcılıklarınca kovuşturulur ve yerine getirilir.

SON MADDELER

Yürürlükten kaldırılan kanunlar:

Madde 27 – 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu ile bu kanunu değiştiren 4106 ve 4219 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi:

Madde 28 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 29 – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.